

اصرا ایران چیست؟

برابر دانسته می‌شود! در حالی که حوزه کیوریتور جدا از بحث دلالتی هنر است. ویژگی کیوریتور با هنرمند مشترک است و شاید به همین خاطر است که بسیاری از هنرمندان می‌توانند مولف نمایشگاه خود باشند و کیوریتوری نمایشگاه‌هایشان را به عهده بگیرند. دارا بودن دانش هنری، جامعه‌شناسی، روانشناسی و از همه مهم‌تر خلاقیت از ویژگی‌های یک کیوریتور به شمار می‌رود. اما امروز به‌خصوص در زمینه چیدمان اثر در نمایشگاه‌ها با کمبود چنین ویژگی‌هایی مواجه هستیم. این نقاشی ادامه می‌دهد: در سال‌های اخیر، عده‌ای که عملاً دانشی نسبت به این مسئله نداشته‌اند وارد این حیطه شده‌اند. البته این مسئله در همه جای دنیا هست ولی در کشور ما رایج‌تر است که افراد به کارهایی می‌پردازند که در آن اشراف ندارند. در مواقعی دیده شده است که فعالیت فرد به اسم کیوریتور، ریشه سودجویانه دارد و او به اصل کار نمی‌اندیشد. البته عده‌ای از کیوریتورها هم با دانش و آگاهی وارد این حیطه شده و می‌توانند در پررنگ شدن یک نمایشگاه نقش کلیدی داشته باشند. کیوریتوری در قالبی خاص و قطعی گنجانده نمی‌شود مانند هنر. این حیطه انواع مختلفی دارد: ما کیوریتورهای را داریم که براساس پژوهش موضوعی، به انتخاب آثار هنرمندان می‌پردازند. گاهی هم خود کیوریتور موضوعی را تعیین می‌کند تا هنرمندان حول محور آن موضوع، اثری را خلق کنند. در واقع، کیوریتور با مداخله فکری، قصد دارد به یک معنای کلی و واحد از آن نمایشگاه برسد که این هم اشکالی ندارد، به شرط آن که به اصول این حرفه وفادار باشد و کار خود را به درستی انجام دهد. بعضی از گالری‌داران که عمدتاً برای برگزاری نمایشگاه به دنبال بار مفهومی چندانی نیستند از کیوریتورهای کمک می‌گیرند تا به وسیله آنها، نمایشگاه‌هایشان بیشتر دیده شود و بتوانند به فروش آثارشان بپردازند. ولی در مجموع، نمی‌شود گفت که ما در امر کیوریتوری ضعیف هستیم، چرا که در این سال‌ها در کنار ضعف‌هایی که در این حیطه داشته‌ایم، اما قدم‌های خوبی هم برداشته شده است. نمونه آن نمایشگاه‌های موقتی بوده است که به واسطه وجود کیوریتورها خروجی تاثیرگذاری داشته‌اند.

داود احمدی مونس، کاریکاتورست:

پل ارتباطی میان کاریکاتورست‌ها و گالری‌ها شدم

داود احمدی مونس (آروین) هنرمند کاریکاتورست و کیوریتور از دیگر هنرمندانی است که درباره پدیده کیوریتوری عنوان کرد: از آنجایی که خود من یک کارتون‌سست هستم سعی کرده‌ام در حوزه کارتون به کیوریتوری بپردازم و جایگاه کارتون را در بستر نمایشگاه‌ها پررنگ‌تر کنم. شاید به این خاطر که خاستگاه اصلی کاریکاتور همیشه در مطبوعات بوده و اصولاً کاریکاتورست‌ها با گالری‌ها و بازار هنر بیگانه هستند. به همین خاطر سعی کرده‌ام با برگزاری نمایشگاه‌های مختلف، پل ارتباطی میان کاریکاتورست‌ها و گالری‌ها باشم. از سوی دیگر، معتقدم که در سال‌های گذشته بسیاری از مجموعه‌داران آثار بنجل خریداری کرده‌اند که بعدها مشخص می‌شود کجاسرمایه‌گذاری کرده‌اند. اما تلاش من این بوده است که با برگزاری نمایشگاه‌های کاریکاتور، آثار کارتون را که در قیاس با دیگر آثار هنری قیمتی هم ندارند در فضای مناسب‌تری در معرض دید این گروه از خریداران قرار دهم. آروین افزود: در نمایشگاهی که در سال ۹۹ متشکل از آثار کاریکاتورست‌های مطرح بر گزار کردم، آثار به انتخاب من صورت گرفت با همین طور در جشن تصویرسال، ده سال کاریکاتور مطبوعات ایران را با همراهی سیف‌الله صمدیان دبیر این جایزه، رصد و جمع آوری کردم و از هنرمندانی چون زنده یاد استاد کامبیز درم‌بخش و دیگر دوستان کارتون‌سست، آثار مختلفی را در نمایشگاه به معرض نمایش گذاشتیم. استراتژی‌مان در این نمایشگاه این بود که آثار تمام هنرمندانی که در طول این سال‌ها کاریکاتورهایشان در مطبوعات ایران به چاپ رسیده است را در نمایشگاه کنار هم بگذاریم و سعی کردیم عدالت و انصاف در این زمینه رعایت شود. نمونه دیگر آن نمایشگاه «هشتاد و دومیلیون» در سال‌های اخیر بوده است که باز هم انتخاب آثار هنرمندان به عهده من بود و حتی از بانوان کاریکاتورست هم آثاری را برای نمایشگاه انتخاب کردم. در مجموع، آثار ۴۵ کاریکاتورست از دانشبر محصل و پرورش‌یافته گرفته تا کار هنرمندان معاصر را با حمایت گالری «نالت» روی دیوار بردم و خوشبختانه این نمایشگاه از فروش رضایت‌بخشی هم برخوردار بود. البته طبعاً نوع برخوردها با کاریکاتور در قیاس با آثار مجسمه و نقاشی متفاوت است، اما جای خوشحالی است که امروز گالری‌های بیشتری تاسیس شده و هر یک از آنها جریان خاصی را در هنر تجسمی دنبال می‌کنند. به ویژه این که ما در حال حاضر هنرمندان ارزشمندی داریم که دیده نشده‌اند و کیوریتورها می‌توانند در شناسایی و معرفی آثار این گروه از هنرمندان نقش زیادی داشته باشند.

به شیوه‌های درست ارائه شود، در روند برگزاری یک نمایشگاه تاثیر زیادی خواهد داشت.

یلدا خواجه‌زاده، پژوهشگر:

کیوریتور مولف نمایشگاه است

یلدا خواجه‌زاده، هنرمند نقاش و پژوهشگر که سابقه کیوریتوری چندین نمایشگاه را نیز به عهده داشته است ضمن بیان پیشینه‌ای درباره مقوله کیوریتوری اظهار داشت: ریشه این کلمه به معنی «مراقبت کردن» است و معنای اصطلاحی آن در طول تاریخ تا امروز همواره متغیر بوده و عملکردهای متفاوتی داشته است. به عنوان مثال، لقب کیوریتور در رم باستان به کسی گفته می‌شد که نظارت بر امور مهم شهر را بر عهده داشت. بعدتر در قرون وسطی، این لقب به کشیش‌هایی اطلاق شد که از روح انسان مراقبت می‌کردند و تا قرن نوزدهم این عنوان برای کسانی که مراقبین موزه‌ها بودند به کار گرفته شد. ولی امروز این اصطلاح در هنرهای تجسمی استفاده و به شخصی گفته می‌شود که با هدف برگزاری نمایشگاه انفرادی یا گروهی به گردآوری مجموعه آثار هنرمندان می‌پردازد و در این مسیر برای خود هدف دارد و پژوهش کرده است. به عبارتی، می‌شود گفت که کیوریتور مولف نمایشگاه است و مثل هر حرفه دیگری، اساس این کار مبتنی بر دانش و اطلاعات است. خواجه‌زاده نیز در پاسخ به این سوال که کیوریتوری در کشور ما چقدر با استانداردهای جهانی برابری دارد اضافه کرد: همان قدر که گالری‌ها و موزه‌های مان از استاندارد درجه کیفی «ج» برخوردارند کیوریتوری هم همین شرایط را دارد. ولی نمی‌دانم چرا این روزها که کیوریتوری بیشتر در هنرهای تجسمی رواج یافته است، خیلی‌ها به عنوان این حیطه حساسیت پیدا کرده‌اند. حتی دیده‌ام که بعضی، برای کیوریتوری معادل فارسی تعیین می‌کنند و گاه تعریف نادرستی از این عنوان صورت می‌گیرد و کیوریتوری معادل دلالتی هنر

شاهد آن هستیم چقدر با رویکردهای جهانی متفاوت است می‌گوید: کیوریتوری بحثی جدی است که عملاً چند سالی است در کشور ما بیشتر به آن توجه و پرداخته می‌شود. هر چند به طور معمول، در بازارها و فضاهای خارج از ایران به شکل جدی‌تری به این مقوله نگاه می‌شود. انتخاب و گردآوری آثار، نوشتن استیتمنت، پژوهش و... از جمله اصلی‌ترین وظایف کیوریتور به شمار می‌رود. کیوریتور ضمن این که می‌تواند در جریان برگزاری نمایشگاه‌ها، به شناسایی آثار هنرمندان مختلف بپردازد، به مدد نگارش استیتمنت در افتتاحیه هر نمایشگاه هم می‌تواند در توضیح رویکردی که آن آثار دارند و همین طور ارتقاء ارزش آثار هنرمند نقش به‌سزایی داشته باشد.

مدیر گالری «آرتیبیشن» اضافه کرد: کیوریتوری در این سال‌ها مانند دیگر بخش‌های هنرهای تجسمی، هنوز در کشور ما به رشد و جایگاهی که باید نرسیده است و در این زمینه فقط به کنار هم گذاشتن مجموعه‌ای از آثار هنرمندان بسنده شده است. در واقع می‌توان گفت: فضای کیوریتوری خارج از بحث دلالتان هنر، امروزه بیشتر به گالری‌های بزرگ و موزه‌ها محدود مانده است. ولی با این حال، همین مقدار از شکل و شمایل کیوریتوری مانند انتخاب و چیدمان آثار هم در روند حاضر هنر معاصر ایران تاثیرگذار بوده است و خوشبختانه خط سیر فعالیت‌ها در این حیطه هر روز پررنگ‌تر از قبل می‌شود. در دهه‌های گذشته، هنرمندانی مانند محمود جوادپور، پرویز تناولی، حسین مجیبی و... به تاسیس گالری پرداخته و مدیریت این گالری‌ها را خودشان به عهده داشتند، اما به تدریج علاوه بر این که تعداد گالری‌ها افزایش یافت، افراد دیگری وارد این حوزه شدند و این گروه از هنرمندان ترجیح دادند اداره گالری‌ها به عهده افرادی باشد که به این امر واقف هستند تا خود بتوانند فقط بر روی خلق آثارشان متمرکز شوند. درباره کیوریتوری هم همین طور است و اگر سابق بر این، گالری‌دار خودش به هنگام برپایی یک نمایشگاه، به انتخاب و چینش اثر می‌پرداخت، امروز این وظیفه را کیوریتور به عهده گرفته است که اگر این مسئله متکی